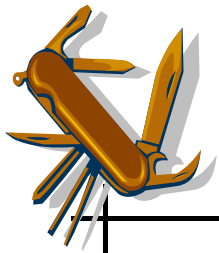

Skriveverksted

~ om kildebruk ~

Formål:

For å bli flink til å skrive er det slett ikke nok å finne på mye lurt selv. Det er i tillegg helt nødvendig å øse av kildene, det vil si å dra nytte av andres arbeid. Dette krever både mye trening og god arbeidsmoral. Derfor skal vi nå arbeide med kildene.

Den gamle skolen

etterligning og forbedring – i sju steg

Gammel (og god?) klasseromspraksis besto i å etterligne forbilledlige eksempeltekster (*klassikere*). Lærerens eksempelsamling ble dermed en målestokk (*kanon*).

1. *Lectio*

høytlesning: diksjon / artikulasjon (internalisere)

2. *Praelectio*

for(e)lesning: tekstanalyse / leseveiledning

3. *Memoria*

utenatføring (som skulle lede til overskudd; *copia*)

4. *Parafrasis*

fri gjenfortelling (skiller form fra innhold)

5. *Conversio (translatio)*

overføring til annen uttrykksmåte, for eksempel mellom prosa og vers (eller ved oversettelse)

6. *Recitatio*

opplesning/framføring (eksternalisere)

7. *Correctio*

lærerkommentar: ros og forbedringsmuligheter

(s. 16-18 i Anders Eriksson: *Retoriska övningar. Afthonios' progymnasmata*, Nya Doxa, Sverige, 2006)

All vitenskap er litteratur

Vitenskap er en spesiell teknisk kyndighet, en *teknologi*, som består i å danne pålitelig kunnskap ved å beskrive, og å innordne ny kunnskap i kunnskapstradisjonen i form av beskrivelser ordnet i rekker.

All verdens kunnskap i ett hus - "en kyklios paideia":

283- f. Kr. Ptolemaios' og Demetrius fra Phaleron's bibliotek i Alexandria – hyllene (fagene) blir reist!

Historien har vist mange lignende alt-i-ett-prosjekt:

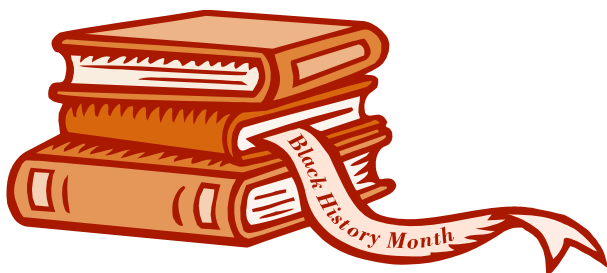
- ✓ Kirkemøtenes *Bibelen* (325-) forsøker å samle all sannhet i én bok (helst med fint utstyr og et fint hus rundt).
(klosterordnernes *scriptorier*)
- ✓ Lærde og studerende danner et *universitas scholarum et studiorum* i Bologna (1088-).
(trykkerier, bokhandlere og postvesen)
- ✓ Royal Society of Londons *Transactions* (1665-) forsøker å samle all naturkunnskap i ett periodisk forum.
- ✓ Diderots *Encyklopedi* (1745-) forsøker å samle all kunnskap i ett verk.
- ✓ 17. mai 1991 publiserer Tim Berners-Lee ved CERN en enkel dataprotokoll kalt *http*, og dermed oppsto WWW.
- ✓ "Arkitekten" Bill Gates' *Windows* (1995) forsøker å samle all kommunikasjonsteknologi i én håndterings-kanal.
- ✓ *Budapest Open Access Initiative* krever at all forskningspublisering blir gratis tilgjengelig på internett (2002).

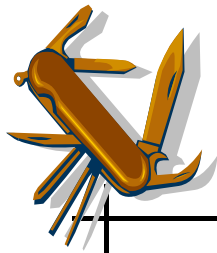

Trening med kilder

~ noen enkle arbeidsmåter ~

- ✓ Undersøk kildebruken i fagtekster du selv liker å lese, og lær av dem
- ✓ Undersøk forfatterveiledningen til gode fagtidsskrift
- ✓ Skriv sammendrag av korte kildetekster (én setning til hvert avsnitt). Og så videre:
  - ✓ Skriv om setningene til spørsmål
  - ✓ Skriv et avsnitt selv, til hver av setningene (eller spørsmålene)
- ✓ Skriv en skisse som sammenligner én eller to kilder (jfr. "Litteratur/teoribasert skisse")
- ✓ Skriv sammendrag, referat, presentasjoner og kildevurderinger
- ✓ Lær en referansestandard!

Henvisning: 4 typer + 3 verdier

4 ENKLE TYPER:

- ✓ Klassikerhenvisning

Platons linjelignelse, Plancks konstant, Piagets utviklingsstadier

- ✓ Løs henvisning

Platon drøftet emnet (referanse)

- ✓ Sitat

Platon sa at "sitat" (referanse).

- ✓ Hel kildegjengivelse

Sammendrag, referat, presentasjon el. vurdering

3 VIKTIGE VERDIER:

- ✓ Klassikerhenvisningen

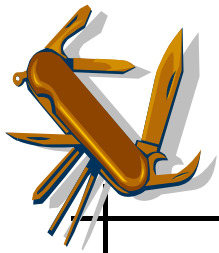
Fra førskriftlig tid, hedrer forfedrene, og låner autoritet fra dem

- ✓ Bibliotekreferansen

Muligheten oppstår 6-900 e.kr. Gjør dokumentasjonen etterprøvbare og åpner for kildekritikk

- ✓ Den vitenskapelige referansen

Vokser fram 1650 - 1700 e.kr. Stiller krav til kildens lødighet, og formidler opphavsrett

Å gjengi fagstoff

- ✓ Gjengi argumentasjonen i kildetekstene. Legg vekt på *seleksjon, presisjon og klarhet* i gjengivelsen

= SAMMENDRAG/PARAFRASE

+

- ✓ Gi en karakteristikk av kildeteksten. Hvilken *status* har den? Bare ta med trekk som har *betydning for teksthelheten*, ofte er det nok med et sjangernavn.

= REFERAT

+

- ✓ Plassér teksten i den sammenhengen den hører til i, eller ble laget i. Pass på å velge *relevant sammenheng*.

= PRESENTASJON

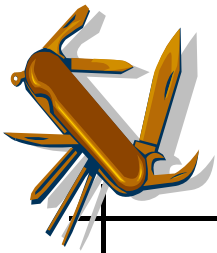
+

- ✓ Gi en vurdering av teksten, der du forklarer leseren hvorfor du henter teksten inn i *din* sammenheng. Pass på å *ikke blande* kildens argumentasjon med din egen argumentasjon.

= VURDERING/ANMELDELSE

Kilde

Kommentar

Litteratur/teoribasert skisse

~ vurdering - review - drøfting ~

1. Presentasjon

2. Hva sier én kilde?

(... på den ene side ...)

3. Hva annet sier kilden /en annen kilde?

(... på den annen side ...)

4. Sammenligning og vurdering

(... så hva skal man tro ...)

2. Sammenfatning

(... alt i alt ...)

Treningstips 1:

finn korte fagtekster, og lag sammendrag av dem, ved å skrive 1 setning til hvert avsnitt.

Treningstips 2:

Denne skissen ligner en typisk IMRaD-innledning:

1. Forsker A har undersøkt ...
2. Forsker B har undersøkt ...
3. Det gjenstår da å undersøke ...

Litt litteratur

- Ariansen, Per & Tove Pettersen**
2003 *Essayskriving til ex.phil.*, Gyldendal, Oslo
- Bakken, Jonas**
2009 *Retorikk i skolen*, Universitetsforlaget, Oslo
- Bech-Karlsen, Jo**
2003 *Gode fagtekster*, Universitetsforlaget, Oslo
- Brodersen, Randi Benedikte, & al.:**
2007 *Tekstens autoritet*, Universitetsforlaget, Oslo
- Dysthe, Olga**
1993 *Ord på nye spor*, Samlaget, Oslo
- Dysthe, Olga & F. Hertzberg, T. L. Hoel**
2010 *Skrive for å lære (2. utgave)*, Abstrakt forlag, Oslo
- Erikson, Martin G.**
2010 *Riktig kildebruk: kunsten å referere og sitere*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Flyum, Karl Henrik & Frøydis Hertzberg (red.)**
2011 *Skriv i alle fag!*, Universitetsforlaget, Oslo
- Hoel, Torlaug Løkensgard**
1992 *Tanke blir tekst*, Samlaget, Oslo
2000 *Skrive og samtale*, Gyldendal, Oslo
- Johansen, Anders**
2009 *Skriv! Håndverk i sakprosa*, Spartacus, Oslo
- Lie, Sissel & Ingfrid Thowsen (red.)**
2000 *Fagskriving som dialog*, Gyldendal, Oslo
- Rienecker, Lotte & Peter Stray Jørgensen**
2006 *Den gode oppgaven*, Fagbokforlaget, Bergen
- Rognsaa, Aage**
2003 *Prosjektoppgaven. Krav til utforming*, Universitetsforlaget, Oslo
- Sandvik, Margareth**
2006 *Skriving i lærerutdanningene*, Cappelen, Oslo
- Spangen, Inger Cathrine**
2007 *Referansehandboken*, Spartacus, Oslo
- Widerberg, Karin**
2001 *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*, Universitetsforlaget, Oslo
2004 *Oppgaveskriving*, Universitetsforlaget, Oslo

